

JUBILEUM

De Historische Kring Baerne viert dit jaar zijn 35-jarig bestaan. Ter gelegenheid van deze feestelijke gebeurtenis zijn de redacteurs Frits Booij en Cees Roodnat zijn de archieven van de Historische Kring – en zijn voorloper – ingedoken. Dat monnikenwerk heeft geresulteerd in twee doorwrochte artikelen waarin op chronologische volgorde het ontstaan en de ontwikkeling van de Historische Kring zijn beschreven.

De redactie aan de verschillende werkgroepen en commissies gevraagd om een artikel te schrijven over de activiteiten die ze in de loop der jaren hebben ontplooid. Het resultaat van hun noeste arbeid kunt u in deze *Baerne* lezen.

Zoals voorzitter Teun Stein in zijn bijdrage aangeeft: een vereniging als de Historische Kring kan niet zonder de tientallen vrijwilligers die geheel belangeloos in het verleden van Baarn graven om – zoals burgemeester Jan de Groot het in zijn bijdrage verwoordt – ‘de geschiedenis van onze mooie gemeente levend te houden’. Dit nummer van *Baerne* is een hommage aan allen die in de vereniging actief zijn.

De redactie

Voorzijde omslag: De Historische Kring is een vereniging waar niet alleen heel serieus gewerkt wordt, maar waar ook plaats is voor gezelligheid. Zoals op deze foto die is gemaakt op de laatste Nieuwjaarsreceptie

INHOUD

Van de burgemeester: 2

Van de voorzitter: 3

De geschiedenis van de Historische Kring I (1938 – 1974): 5

De geschiedenis van de Historische Kring II (1974 – 2009): 9

Herinneringen aan de Oudheidkamer: 17

Het tijdschrift Baerne: Een indrukwekkende meter geschiedenis: 19

Werkgroep Oude Begraafplaats: Zorg voor een stilteplek in ons dorp: 31

Geschiedenis van de bibliotheek: Een kwestie van kopen en krijgen: 36

Werkgroep Archeologie: Graven in het verleden van Baarn: 38

Werkgroep Interviews: Gesprekken met Baarnaars: 42

Werkgroep Archiefonderzoek: Belangrijk monnikenwerk: 43

Proficiat: 44

Excursiecommissie: Zoeken naar originele arrangementen: 45

VAN BURGEMEESTER JAN DE GROOT

OUDHEIDKAMER IS BEZOEK MEER DAN WAARD

Voor u ligt de speciale jubileumuitgave van Baerne ter gelegenheid van het 35-jarig jubileum van de Historische Kring Baerne. Als burgemeester wil ik bestuur, vrijwilligers en leden van de vereniging van harte feliciteren met deze mijlpaal.

Ikzelf ben direct na mijn aantreden als burgemeester van Baarn ook lid geworden van de vereniging, omdat de lokale geschiedenis mij bijzonder interesseert. Het is fijn dat zo velen

met mij geboeid zijn door de historie van Baarn en dat er vrijwilligers zijn die zich actief in willen zetten door die geschiedenis te ontsluiten en vast te leggen voor ons en voor toekomstige generaties.

Enthousiaste Baarnaars

Interessant detail uit de geschiedenis van de vereniging zelf is dat de Historische Kring Baerne is ontstaan uit een groep enthousiaste Baarnaars die in de kelder van het gemeentehuis bijeenkwamen, waar toen nog het oude gemeentearchief was opgeslagen. Vijfendertig jaar geleden besloten zij zich te organiseren in een vereniging en sinds die tijd is er een schat aan informatie verzameld uit het rijke Baarnse verleden, van prehistorie tot 20e eeuw.

Collectors item

En laten we de bijzondere uitgaven van

de Historische Kring Baerne niet vergeten, zoals het prachtige boek Van Baerne tot Baarn, een standaardwerk in onze lokale geschiedschrijving en zó in trek dat het inmiddels bijna een 'collectors item' is geworden. Ik prijs mij gelukkig dat ik een exemplaar in de kast heb staan, dat ik regelmatig raadpleeg.

Oudheidkamer

De huidige Oudheidkamer aan de Hoofdstraat nummer 1 - onder de bibliotheek - is een bezoek meer dan waard. Er worden regelmatig exposities gehouden rond een thema dat te maken heeft met Baarn. Daarnaast is er een schat aan historisch materiaal te vinden, zoals ansichten, foto's, schilderijen, kranten en boeken. Een bezoek aan de Oudheidkamer tijdens de openingsuren op woensdag en zaterdag kan ik u dan ook van harte aanbevelen.

Levend houden

Ik hoop dat u geniet en blijft genieten van het werk dat de vrijwilligers van de Historische Kring Baerne doen en ik wil vanaf deze plek vrijwilligers en bestuur niet alleen feliciteren, maar ook hartelijk bedanken voor alles wat zij doen om de geschiedenis van onze mooie gemeente levend te houden.

VAN VOORZITTER TEUN STEIN

ZONDER WERKGROEPEN GEEN HISTORISCHE KING

Dit is het jaar waarin wij ons zevende lustrum vieren. Eigenlijk is 35 jaar voor een historische vereniging niets in vergelijking met het aantal jaren dat Baarn al bestaat. Maar in die betrekkelijk korte tijd van ons bestaan hebben al veel vrijwilligers heel wat onderzoek gedaan naar en voorwerpen verzameld van dat lange en rijke Baarnse verleden. Het is onze hoop en verwachting dat dat onderzoeks- en verzamelwerk nog lange tijd kan worden voortgezet.

Net als in vele andere gemeenten was ook in Baarn de Oudheidkamer oorspronkelijk bij de gemeente ondergebracht. De zelfstandiging vond – net als

in de omringende plaatsen - plaats in de jaren zeventig. De gemeenten concentreerden zich op de archivering van hetgeen wettelijk verplicht is (zoals de zaken die op de afdeling Burgerzaken worden geregeld; denkt u maar aan geboorten, huwelijk, scheidingen, overlijden, et cetera) en de historische verenigingen richtten zich op alle andere zaken, die historisch gezien interessant zijn. Het vergaren van allerlei soorten informatie over huizen, straten, bewoners, verenigingen en algemeen nieuws betrekking hebbend op Baarn. Wij prijzen ons gelukkig een breed scala aan

voorwerpen en stukken te bezitten, die een goed beeld geven van hetgeen zich in het verleden van/in Baarn heeft afgespeeld.

Breed draagvlak

In de 35 jaar van ons bestaan zijn wij uitgegroeid tot een gezonde vereniging, die zich mag verheugen in een breed draagvlak binnen onze leefgemeenschap. Het lukt ons tot nog toe om voor een bescheiden bedrag (veertien euro per jaar) de leden veel te bieden: in eerste instantie denk ik dan aan ons tijdschrift Baerne, dat vier keer per jaar door vrijwilligers wordt thuisbezorgd (voor zover u tenminste in Baarn woont). Daarnaast hebben alle leden (met hun partner) gratis toegang tot alle lezingen en diavoorstellingen. Met een

Nieuwjaarsreceptie, de Algemene Ledenvergadering en het vieren van lustra doen wij als bestuur ons best om de band met de leden levend te houden.

Mede daardoor zijn tot op de dag van vandaag veel leden actief in een van de

Een ledental van duizend betalende leden zou toch een haalbare zaak moeten zijn

wergroepen. In dit nummer krijgt u daar een goed beeld van. Zonder hen zou er geen Historische Kring bestaan.

Jubileumcadeau

Het verleden is belangrijk, maar minstens zo belangrijk is de toekomst van onze vereniging. Hoewel wij blij zijn met onze leden, blijken er nog veel dorpsgenoten geen lid te zijn. Ik weet wel: je spontaan opgeven doe je niet zo gemakkelijk. Je moet vaak persoonlijk worden benaderd voordat je 'ja' zegt. Als jubileumcadeau hebben wij de (bescheiden) wens om zoveel mogelijk nieuwe leden te mogen inschrijven. Daarbij doe ik een beroep op u om belangstelling voor de Historische Kring bij anderen te wekken en hen - zo mogelijk - lid te maken.

Als je om je heen kijkt naar de ledenaantallen van vergelijkbare of kleinere gemeenten, steekt ons ledenaantal (plm. 650) daarbij wat magertjes af. Een ledental van duizend betalende leden zou toch een haalbare zaak moeten zijn.

Ledenwerving

Op 28 maart vindt er een jubileumreceptie plaats in de Oudheidkamer, waar u vanzelfsprekend van harte welkom bent. Tijdens die receptie zal uit de nieuwe leden (van december 2008 tot 27 maart 2009) een naam worden getrokken. Deze winnaar krijgt het boek *Van Baerne tot Baarn*, dat ter gelegenheid van ons

25-jarig jubileum werd uitgegeven. In de bijdrage van de burgemeester leest u dat het hier inmiddels om een 'collector's item' gaat, omdat het aantal nog te verkopen exemplaren inmiddels tot onder de tien is gezakt.

Los van deze feestelijke trekking zal de ledenwerving het gehele jaar onvermoeibaar doorgaan. In de Baarnsche Courant krijgen wij eens per maand de ruimte om een bijdrage aan te leveren vergezeld van een bon, die door de

lezers kan worden ingevuld om op die manier lid te worden.

Tijdrovend

In dit jubileumnummer maakt u kennis met de diverse werkgroepen, die actief zijn binnen onze vereniging. Het geeft u een goed beeld van hetgeen door de diverse vrijwilligers wordt gedaan. Voor u meteen een mogelijkheid om te bezien, of u op de een of andere manier een bijdrage zou kunnen en willen leveren aan dit vrijwilligerswerk. Op vele terreinen is de vereniging actief, maar het 'duiken in de geschiedenis' is een tijdrovend werk, waarvoor steeds weer mensen nodig zijn.

Ik eindig met dank te zeggen aan allen die het bestaan van de Historische Kring mogelijk maken en u allen op te roepen onze vereniging ook in de komende jaren te blijven steunen.

'RUIM DE ROMMEL MAAR OP'

De Historische Vereniging Baerne werd in 1974 opgericht, dus bestaat zij dit jaar 35 jaar. Dat betekent echter niet dat er voor 1974 geen enkele activiteit was op het gebied van verzamelen, bestuderen, archiveren en beschrijven van historische documenten en voorwerpen betreffende het verleden van ons dorp. Integendeel, feitelijk bestaat deze historische activiteit al zeventig jaar!

Door: Frits Booy

Het prille begin

Het is allemaal begonnen met het veertigjarige regeringsjubileum van koningin Wilhelmina in 1938. Overal in Nederland werden festiviteiten, waaronder tentoonstellingen, georganiseerd. Zo ook in Baarn. Daar werd in de aula van Het Baarnsch Lyceum een tentoonstelling ingericht onder de noemer: 'Baarn-Soestdijk in de loop der eeuwen'. Het uitvoerende comité stond onder de leiding van de bekende huisarts P.V. Astro met als secretaris dr. H.W. van Tricht, docent Nederlands en geschiedenis aan Het Baarnsch Lyceum. Het werd een succes; diverse instanties en musea gaven bijzondere zaken in bruikleen, ook inwoners van Baarn deden dat.

Eerste Oudheidkamer

Bij de behandeling van de begroting in januari 1939 vroegen de raadsleden J.W. van de Woestijne en J.K. van Loon aan B. en W.,

of het niet in het belang van de gemeente was, gezien de vele waardevolle bijdragen van Baarnaars aan de tentoonstelling, om deze historische voorwerpen voor Baarn te verkrijgen en te bewaren. Een maand later, op 23 februari 1939, verzochten B. en W. de heren Astro, Van Tricht, W. van Leersum (raadslid en kenner van het Baarnse verleden) en de beide vragers in het gemeentehuis te

Het historische materiaal werd dus nogal eens verplaatst, waarbij het er volgens ooggetuigen soms tamelijk zorgeloos aan toe ging

komen, waar bleek dat men het plan had om een Oudheidkamer voor de gemeente Baarn op te richten. Aan hen werd verzocht om als Commissie de Oudheidkamer der Gemeente Baarn c.a. [=cum annexis, d.w.z. 'en omstreken'] te gaan besturen. Na enig beraad stemden ze toe en Van Loon werd voorzitter (zie kader op pagina 8). Latere leden waren: B.F.S. von Brucken Fock, P.R. Everaars, J. de Meij, P. Tieleman, jhr. mr. G.C.J. van Reenen, L.H.J. Witte en J. Zandvoort.

De Oudheidkamer kreeg toen de ruimte

van de kleine vestiaire van het gemeentehuis en ontving de eerste jaren honderd gulden [= € 45,38] per jaar. In 1943 werd de gemeentesubsidie f 300,- [= € 136,13] en vanaf 1950 f 500,- [= € 226,89] per jaar. Dat ging bijna geheel op aan huur en andere vaste lasten. Voor het aanschaffen van historisch materiaal en het organiseren van lezingen en tentoonstellingen was dus geen geld in kas.

Lijst van Schenkingen

Er bestaat een (helaas ongedateerde) Lijst van Schenkingen aan de Oudheidkamer der Gemeente Baarn c.a.. Het is interessant om te lezen wat er in die jaren zoal geschonken is en door wie: 'Koperen kandelaar met gesmeed ijzeren hekje afkomstig uit Kasteel Groeneveld. Schenker: de Heer makelaar H. Kroon; Potscherf gevonden bij opgravingen aan de Eem, ongeveer het tijdperk 650 door de Heer A. Verlaar (?). Schenker: de Heer A. Verlaar (?); Serie foto's van verdwenen of gewijzigde plekjes te Baarn. Schenker: de Heer Wijnja, et cetera.

Diverse verhuizingen

Tijdens de Tweede Wereldoorlog moest men diverse keren verhuizen. In 1940 werden de zaken verplaatst naar twee bovenlokalen van de Julianaschool. Van daar werd de collectie naar de bovenverdieping van het 'gebouw van het Burgerlijk Armbestuur' gebracht, maar hier kon wegens ruimtegebrek niets worden uitgepakt! Daarna kon men terecht in het vergaderlokaal van de woningbouwvereniging 'Ons Belang' op een zolder boven de poort van het Mesdagplein.

De poort van het Mesdagplein

Het historische materiaal werd dus nogal eens verplaatst, waarbij het er volgens ooggetuigen soms tamelijk zorgeloos aan toeging. De voorwerpen werden namelijk op open karren verhuisd, waardoor er onderweg wel eens wat afviel of -waaide! Dat bracht enkele Baarnaars ertoe om hun gegeven zaken aan de gemeente terug te vragen.

Na de Tweede Wereldoorlog

Na 1945 werd een aantal pogingen gedaan om betere huisvesting voor de Oudheidkamer te krijgen, maar de toen heersende woningnood verhinderde dat. In de Gooi en Eemlander van 5 mei 1949 is onder de kop 'Oudheidkamer heeft gebrek aan ruimte' het volgende te lezen: 'Het is thans tien jaar geleden dat het college van B. en W. het besluit nam een oudheidkamer in te richten, die ten doel zou hebben

uit verleden en heden te verzamelen en te bewaren, wat tot de historie van Baarn behoort. De commissie, die deze opdracht ontving, heeft in de afgelopen tien jaren zeer veel werk verricht en ook met vele moeilijkheden te kampen gehad. Ze is thans samengesteld uit de heren: dr. P.V. Astro, P.R. Everaars, W. van Leersum, J. van Loon en dr. M.H.J. Reyerse.' Een aantal min of meer bekende Baarnsers zo te zien.

Door de oorlogsjaren was het werk van deze heren uiteraard bemoeilijkt en vertraagd, maar ze bleven bezig en verzamelden ook allerlei zaken die een goed beeld van de oorlog geven zoals een complete verzameling winterhulpspeldjes, NSB-onderscheidingen, Duits oorlogstuig, maar eveneens een primitief radiotoestel uit de illegaliteit. Ook zeer oude voorwerpen zoals urnenscherven, stenen beitels en primitieve hamers uit het eerste begin van de beschaving waren aanwezig naast werk van vele Baarnse kunstenaars als de schilders A. van der Heiden, P. Boer, N.F. Reeder en W.F. Velthuisen.

Intrek in huize 'Holland'

Na een jaar praten kon de Oudheidkamer eind 1954, dus in het derde lustrumjaar, haar intrek nemen in huize 'Holland', dat helaas te klein was, zodat veel materiaal werd opgeslagen op de zolders van Publieke Werken en de Gemeentereiniging. Men beschikte eindelijk over een zaal voor exposities, maar er was helaas geen ruimte voor lezingen. Bij tentoonstellingen van anderen moesten de eigen zaken echter worden weggewerkt, met alle risico's van dien. De lustrumviering van 1954 vond plaats in

Het Nutsgebouw

Hotel Zeiler met onder andere een lezing, verzorgd door dr. Glazena, directeur van de Rijksdienst Oudheidkundig Onderzoek te Amersfoort. Uit een interview met voorzitter J.K. van Loon in de Baarnsche Courant van 19 februari 1954 blijkt, dat deze bezig was met een historisch werk over Baarn, getiteld *Ons Dorpsboek*. Graag wilde Van Loon het werk dat in 1880 door J.C.F. baron d'Aulnis de Bourouill begonnen was en van 1917 tot 1933 door hoofdonderwijzer T. Pluim (beiden archivaris van de gemeente Baarn) en sinds 1939 door Van Loon was voortgezet, continueren. Het is helaas nooit tot een publicatie gekomen.

'Oude rommel'

Toen Van Loon als voorzitter in 1956 aftrad, was de Oudheidkamer meer en meer een vraagbaak voor velen in Baarn maar ook van elders geworden. Ook na zijn aftreden als voorzitter bleef Van Loon strijdbaar:

toen raadslid Groen in 1961 in de discussie over de subsidie aan de Oudheidkamer uitriep: 'Ruim de rommel maar op!' waste Van Loon hem deskundig en terdege de oren. Hij wees hem er in een ingezonden brief in de Baarnsche Courant fijntjes op dat de inboedel van huize 'Holland' op f 40.000,- [= € 18.151,21] was getaxeerd, er beeldhouwwerken van prof. Stracké bij waren en schilderijen van Van der Flier, wiens werk in Parijs en Amerika werd verkocht, dat een verzameling oude speculaasplanken wegens ruimtegebrek moest worden afgewezen en dat de inspecteur voor roerende monumenten van het Departement van Onderwijs en Wetenschappen de Oudheidkamer steeds met raad en daad had bijgestaan! Dus hoezo 'rommel'?!

Zijden draadje

Ondanks Van Loons goed onderbouwd verweer hing in 1962 het lot van de Oudheidkamer aan een zijden draadje. B. en W. wilden, bij monde van wethouder mevr. Wafelbakker, de kamer wegens de weinig waardevolle verzameling en de geringe publieke belangstelling sluiten en de voorwerpen elders (onder andere bij museum Flehite) onderbrengen. Gelukkig besloot de meerderheid van de raad om een commissie te benoemen, die moest onderzoeken hoe levensvatbaar de Oudheidkamer nog was en tevens nagaan, of er in Baarn belangstelling bestond voor een Vereniging Vrienden van de Oudheidkamer. Een aantal ingezonden brieven in de Baarnsche

Courant was het gevolg, vaak met suggesties voor een cultureel centrum, waarin ook de Oudheidkamer zou kunnen worden ondergebracht.

Opheffing Oudheidkamer

In juni 1963 werd er een comité geïnstalleerd dat bestond uit de dames S.J. (?) Vermeulen en M. (?) van den Toorn-de Ruijter en de heren A.C. van der Mersch, H. de Leeuw, H.E. Witsenburg en Th. de Ruig. Zij moesten de stichting van een cultureel centrum voorbereiden en met een beleidsplan en een begroting komen. In oktober van dat jaar besloot de gemeenteraad om de Oudheidkamer voorlopig onder te brengen in het Nutsgebouw aan de Penstraat. Alleen de archiefstukken zouden worden opgeslagen in de brandvrije kluis in het gemeentehuis. Vlijtig toog het comité aan het werk.

Het mocht echter allemaal niet baten: ondanks alle inspanningen besloot de gemeente op 4 april 1968 de Oudheidkamer op te heffen. Voorwerpen die niet zoek geraakt waren of elders ondergebracht, gingen naar de kelder van het gemeentehuis. Schilderijen, beelden, stoelen, kaarten, verzamelingen, strijkijzers, porseleinen borden - dit alles ging als Doornroosje liggen slapen om zes jaar later door prins Collard te worden wakker gekust...

Ondanks alle inspanningen besloot de gemeente op 4 april 1968 de Oudheidkamer op te heffen

J.K. van Loon, eerste voorzitter van de Oudheidkamer der gemeente Baarn

'J.K. van Loon werd 28 Maart 1876 geboren in Harlingen. Reeds op 16-jarige leeftijd zette hij zijn eerste schreden op het journalistieke pad. Hij werd correspondent van het Anti-Revolutionnaire dagblad „De Standaard”. In 1903 trad hij bij dit blad als redacteur in dienst. Gedurende 30 jaar heeft hij daarna zijn beste krachten in diverse journalistieke functies - als redacteur Binnenland, hoofdredacteur van „De Amsterdammer” en redacteur te Arnhem - aan het Anti-Rev. hoofdorgaan gegeven. In 1933 werd de heer van Loon door een ernstige ziekte gedwongen zijn drukke journalistieke arbeid neer te leggen. Een jaar later vestigde hij zich te Baarn in huize „t Onzent” aan de Oude Utr. Weg, waar hij tot 1953 gewoond heeft. In „t Onzent” verloor hij in 1940 zijn vrouw.

De heer van Loon heeft te Amsterdam in het verenigingsleven diverse bestuursfuncties bekleed. In 1936 nam hij voor de Ant-Rev. partij zitting in de Baarnse gemeenteraad. Bij de verkiezingen in 1939 ging zijn zetel voor de partij verloren. Evenals te Amsterdam is de heer

van Loon voor de oorlog verscheidene jaren bestuurslid van de Baarnse afdeling van „Patrimonium” geweest. Op kerkelijk terrein heeft hij zich te Baarn o.m. verdienstelijk gemaakt als scriba van de Kerkeraad der Gereformeerde kerk.' Aldus de Baarnsche Courant van 19-2-1954.

In juni 1956 legde de toen tachtig jarige (!) Van Loon zijn functie als voorzitter van de Oudheidkamer neer. De laatste jaren van zijn leven woonde hij op de hoek Ferdinand Huycklaan/Van Heemstralaan met uitzicht op de splinternieuwe rijksweg Amsterdam-Hoevelaken.

VAN KELDER TOT KELDER

Het lijkt niet onwaarschijnlijk dat de feestelijke herdenking in 1974 van het honderd jarig bestaan van de spoorverbinding met Amsterdam een belangrijke impuls heeft gegeven aan de hernieuwde belangstelling voor de Baarnse geschiedenis. Het grondthema van die viering betreft namelijk: de ontwikkeling van het Baarnse leven in de afgelopen honderd jaar.

Door: Cees Roodnat

Als voorzitter van het herdenkingscomité neemt Mr. C.C.M. Collard in datzelfde jaar 1974 met andere geïnteresseerden het initiatief tot het oprichten van een plaatselijke historische vereniging. Deze Historische Kring Baarne zal moeten bestaan uit een aantal werkgroepen, waaronder ook de werkgroep Oudheidkamer. Bij de initiatiefnemers staat de gedachte voorop dat niet, zoals in het verleden, een groepje enkelingen of een gemeentelijke commissie de zorg voor het opbouwen en beheren van een oudheidkundige verzameling op zich moet nemen, maar dat een vereniging van in historie geïnteresseerden daartoe veel beter in staat zou zijn.

Uur van de waarheid

Op dinsdag 17 december om 20.15 uur slaat, in de bibliotheekzaal van het Nutsgebouw in de Burg. Penstraat, het uur van de waarheid.

Een verrassend aantal belangstellenden komt opdagen om een voorlopig werkplan te bespreken dat de kiel kan leggen voor de nader op te tuigen vereniging.

De Historische Kring Baarn in oprichting stelt zich tot taak: het bevorderen van de kennis van het verleden en het stimuleren van de interesse daarin. Door verzamelen en bewerken van gegevens kan getracht worden een zo volledig mogelijk beeld van de huidige toestand van Baarn met zijn landelijke omgeving voor de toekomst vast te leggen. Voor wat de prehistorie betreft zijn contacten te leggen met bestaande werkgemeenschappen en de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek hier in de omgeving. Alsook met de Oudheidkundige Vereniging (en museum) Flehite te Amersfoort. Belangstellenden zullen zich middels een cursus voor praktisch archeologisch werk kunnen bekwamen tot vak-kundige amateurarcheologen.

Ambitieuus programma

Wat die historie van Baarn met zijn landelijke omgeving betreft wordt een uitgebreid programma geformuleerd:

- ordening, completering en beheer van de collectie van de voormalige Oudheidkamer;

- bestudering, ordening en catalogisering van de archivalia uit die collectie;
- verzameling en bewerking van historische gegevens;
- verzameling en bewerking van folkloristische gegevens, sagen en legenden;
- verzameling van gegevens omtrent het taaleigen van de streek;
- verzameling van afbeeldingen van de huidige plaatselijke toestand, zo mogelijk ook in verband met afbeeldingen van de corresponderende situatie in het verleden.

De Baarnse Zieken Omroep was kort daarvoor al begonnen met het vastleggen van gesprekken met Baarnars die over vroeger vertellen konden. Dit initiatief, maar ook andere bestaande collecties in Baarn verdienen het om voor de toekomst te worden veilig gesteld.

De Kring zal zich dan ook moeten belasten met een onderzoek naar het bestaan, omvang en betekenis van al die particuliere verzamelingen en naar de bereidheid van de eigenaren of beheerders om daaruit voorwerpen of documenten ter expositie aan de Kring ter beschikking te stellen. Voorwaar een ambitieus programma.

Interesse aantonen

Uren later, die zeventiende december, is de Kring een feit. Met een heus bestuur (uiteraard wordt Collard de eerste voorzitter), zo'n dertig bezielde leden, twee werkgroepen: Oudheidkamer en Archeologie, maar zonder geld, wordt het nieuwe jaar tegemoet gezien. Het zal overigens nog twee en een half jaar duren voordat de vereniging haar juridische status krijgt door op 28 juni 1977 ten kantore van notaris Beynen

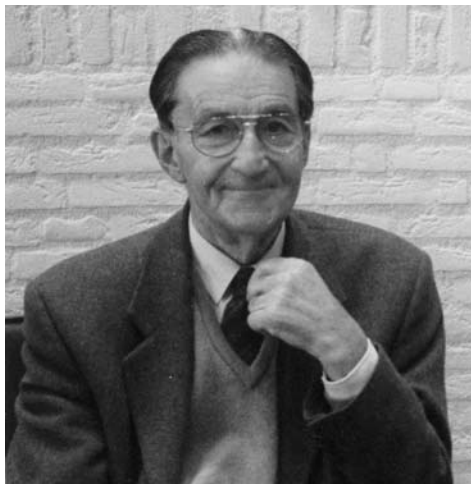
de oprichtingsakte te laten passeren. Het jaar trouwens waarin Gerard Brouwer het voorzitterschap van Collard al heeft overgenomen.

Van de gemeente valt nog weinig te verwachten. Alleen al het woord Oudheidkamer rijt daar oude wonden open. Om subsidie te krijgen moet eerst maar eens worden aangetoond dat er voldoende interesse is voor een historische vereniging.

Verkommeren

Inmiddels liggen de voorwerpen die niet zijn zoek geraakt of elders ondergebracht, onder een laag stof in de kelder van het gemeentehuis te verkommeren. Schilderijen, portretten van bekende Baarnars, beelden, stoelen, kaarten, medailles en onderscheidingstekens, het oude wapen van Baarn in mozaïek,

Mr. C.C.M. Collard

strijkijzers, porseleinen bordes en de gong van Dove Dorus, de beroemde dorpsomroeper – het ligt er maar muf te liggen of te staan in de kelder. Geen aanlokkelijke ruimte om eens een middagje te gaan rondstruinen. Bij de gratie Gods mag een enkel voorwerp voor een expositie worden geleend. Wie iets over huizen van zijn voorouders wil weten wordt door ambtenaren naar de Kring verwezen, maar investeren in een betere opslagplaats of expositieruimte wenst de gemeente niet. Vooralsnog komt de werkgroep Oudheidkamer bijeen in een zaaltje van de Speeldoos of Astoria. Ze kan pas echt van start als toegang wordt verkregen tot de gemeentelijke kelder.

Gecombineerde Oudheidkamer?

De bestuursleden Jacobs en Tieleman hebben het er maar druk mee. De kelder onder de leeszaal zou bijvoorbeeld een veel betere ruimte zijn. In Soest zoekt een initiatiefgroep ook naar een plaats voor een Oudheidkamer. Een gecombineerde Oudheidkamer, mogelijk in de buurt van het paleis (daar tegenover staat een villa leeg) is ook geen slecht idee. Wel of geen Oudheidkamer, het zal nog jaren een indringende vraag blijven. Met lezingen, voordrachten, archeologische veldverkenningen wordt niettemin voortvarend doorgeslagen. In 1977 heeft het aantal leden de honderd overschreden. Hoezo, onvoldoende interesse?

Geen klagen

In het lustrumjaar 1979 neemt G.H. Grootendorst-Doornekamp het voorzitterschap van Gerard Brouwer over en kan worden vastgesteld dat de Historische Kring Baarn bloeit als een tierelier. Er is en wordt veel werk verzet. De werkgroepen Oudheidkamer en Archeologie hebben grote behoefte aan actieve medewerkers om al hun plannen te verwezenlijken.

Bij het 10-jarig bestaan in 1984 wordt het bestuur ietwat overweldigd door de onverwachte komst van twee burgemeesters

Bij het 10-jarig bestaan in 1984 wordt het bestuur ietwat overweldigd door de onverwachte komst van twee burgemeesters,

Mevrouw de Leeuw-Mertens van Eemnes en Mr. Miedema, Baarns eigen burgervader. Over belangstelling of medewerking van de gemeente valt, behoudens de behoefte aan een beter onderkomen, na tien jaar niet echt meer te klagen. De Kring heeft de sympathie verworven van grote delen van de Baarnse bevolking en binnen de gemeenschap inmiddels een heel eigen plaats ingenomen.

Sanitaire voorzieningen

Dat de werkruimte onder het gemeentehuis voor leden van de werkgroep Oudheidkamer verre van ideaal is, blijkt als raadslid mevrouw Van de Hage-Rens in 1986 in de commissie Cultuur meldt dat de Historische Kring Baarn dringend een toilet nodig heeft. Het ontbreken hiervan leidt tot hachelijke situaties, vertelt het raadslid. 'Veel leden van de Oudheidkamer zijn al wat ouder. Ze durven al geen kof-

fië meer te drinken, want dan houden ze het niet'. Wethouder Wentholt zegt toe op korte termijn met een oplossing te komen en houdt zich daaraan, zodat ook op het sanitaire front bij de betrokkenen de 'druk van de ketel' is.

Nog verheugender is het feit dat in mei 1986 het eerste nummer van 'Baerne' verschijnt, een eigen verenigingsblad dat vier maal per jaar zal uitkomen. Er worden 250 exemplaren gedrukt, ieder lid van de Kring ontvangt uiteraard een exemplaar, en zelfs aan de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag wordt - op verzoek - dit tijdschrift toegezonden. Bij onder andere boekhandel Den Boer ligt het blad voor drie gulden in de losse verkoop.

Schenkingen

In de jaarvergadering van 1987 wisselen mevrouw Grootendorst en drs. Zorn van hamer. De financiën van de Kring zijn nog steeds beperkt, al heeft men dank zij de organisatie van twee Historische Markten een fonds 'Aankopen Oudheidkamer' kunnen vormen. Men blijft echter sterk afhankelijk van schenkingen op velerlei gebied. Het aantal leden is de 200 genaderd. Al in maart 1990 wordt een nieuwe mijlpaal bereikt; de 250e inschrijving is een feit. Erevoorzitter Collard, die na het vertrek van de heer Zorn tijdelijk de voorzittershamer heeft overgenomen, kan het echtpaar Hijkoop thuis op een bloemenhulde trakteren.

Van kelder tot kelder

Met de huisvesting van de Oudheidkamer en andere activiteiten in de kelder van het gemeentehuis is het inmiddels penibel gesteld. In verband met de geplande uitbreiding van Laanstraat 1 zal aan dit onderdak per 1 januari 1993 een eind komen. Bij het zoeken naar een andere locatie heeft het College haar oog laten vallen op de kelder van de Openbare Bibliotheek, een ruimte die bij tafeltennisvereniging Elan in gebruik is geweest voor de verhuizing naar de Meester De Groothof. Hoewel de Kring hiermee

meer vierkante meters krijgt dan in het gemeentehuis, is het bestuur er toch niet blij mee. Het voorziet namelijk tal van problemen op het gebied van veilig-

heid, geschiktheid, toegankelijkheid, klimatologische omstandigheden, et cetera. Als de gemeente niet over de brug komt met geld voor aanpassingen staat het voortbestaan van de Kring opnieuw op de tocht. Collard sluit niet uit dat de collectie door de vrijwilligers, die op zeer enthousiaste wijze hun hobby uitvoeren, aan de gemeente moet worden teruggegeven. Na het nodige gesteggel gaat de raadscommissie VROM uiteindelijk akkoord met de verhuizing. De gemeente telt er 43.000 gulden voor neer en verhoogt de jaarlijkse subsidie naar 4500 gulden om de extra kosten voor nutsvoorzieningen te kunnen financieren. In maart worden de catacomben

Met regelmaat worden er door leden en niet-leden historisch waardevolle voorwerpen en documenten geschonken

van het gemeentehuis verlaten en ver-ruild voor een kelder onder de bibliotheek. Van kelder tot kelder!

De 80-jarige Collard (interim-voorzitter) vindt het een goede gelegenheid zijn voorzittershamer aan de wilgen te hangen. J.G. van der Kraats plukt hem daar snel weer uit, want er is werk aan de winkel. Drukke maanden volgen om het nieuwe onderkomen voor een gretig publiek gereed te maken.

Slechte toegankelijkheid

Op 11 november 1993 wordt het nieuwe onderkomen van de Baarnse Historische Kring officieel in gebruik genomen. Daarmee is een eind gekomen aan een verhuisperiode die alles bij elkaar een jaar geduurd heeft. Tijdens twee open dagen weten vele Baarnaars de ingang van de kelder via het smalle pad tussen Burg. Penstraat 2 en 4 te vinden om zich er van te overtuigen hoe 'een kille parkeergarage' door een nijvere club vrijwilligers blijkt omgetoverd tot een heldere, multifunctionele ruimte. December 1994 viert de Kring al weer haar vierde lustrum. In de kern zijn veel activiteiten onveranderd gebleven: dia-avonden, lezingen, exposities, rommelmarkten, opgravingen, interviews, het kwartaalblad *Baerne* – ze mogen zich echter in een steeds grotere belangstelling verheugen. Twintig jaar lang werken aan het historisch besef van de Baarnaars werpt z'n vruchten af.

De slechte toegankelijkheid en bereikbaarheid van de kelder zijn de gebruiker nog steeds een doorn in het oog. Niet

verwonderlijk, want voor ouderen en minder validen is de trap een bijna onneembare hindernis.

Een lift vindt de gemeente te duur. Ook een aparte stofvrije ruimte voor de archeologische werkgroep zit er niet in. Wel wordt een nieuwe verwarmingsketel bekostigd die via een aparte meter met de installatie van de bibliotheek is verbonden.

Topjaar 1999

Publicitair tikkert de Kring in 1998 aan de weg door haar medewerking aan het boek *Het Eemland I, levensbeschrijvingen van bekende en onbekende Eemlanders* uit de serie Utrechtse biografieën. Vier Baarnse auteurs (Kruidenier, Van der Maal, Bronkhorst en Van der Aa) leveren een bijdrage. Eind 1999 verschijnt het tweede deel.

1999 is trouwens toch een topjaar voor de vereniging. De Historische Kring jubileert en viert haar 25-jarige bestaan onder meer met de verschijning van het jubileumboek *Van Baerne tot Baarn*. Een kloeke bundel artikelen waar meester Pluim, schrijver van *De geschiedenis van Baarn* (1932) zich niet voor zou schamen. In haar voorwoord schrijft burgemeester Wolterink-Oremus: 'Met trots mogen we zeggen dat de Historische Kring Baerne, als bloeiende en groeiende vereniging, nu reeds 25 jaar deel uitmaakt van het nagenoeg dekkend netwerk van de lokale historische verenigingen in de provincie Utrecht'. Als zoete broodjes gaan de boeken bij boekhandel Den Boer over de toonbank.

De samenstellers van het boek Van Baerne tot Baarn. V.l.n.r.: Hans Bronkhorst, Remco Pijpers, Riet Uileman, Jaap Kruidenier, Tineke Biemans, Yvonne van den Akker, Robert Jan van der Maal en Bert Stomp

Maar niet alleen bij de inmiddels 500 leden siert het fraaie boek de boekenplank. Nog geen jaar later is de oplage van 2500 stuks bijna uitverkocht.

Werkgroep Oude Begraafplaats

In maart 2002 neemt Jan van der Kraats op de algemene ledenvergadering na negen jaar afscheid als voorzitter. Als nieuwe 'roerganger' treedt Teun Stein aan, alweer de zevende voorzitter. Dat hij geen failliete

boedel overneemt blijkt wel uit de resultaten van een onder de leden gehouden enquête. De respondenten zijn zonder uitzondering tevreden over de activiteiten van de vereniging, het tijdschrift *Baerne* blijkt duidelijk het 'paradepaardje'. Kritisch blijft men over de slechte toegankelijkheid van de Oudheidkamer en aanverwante ruimten en de beperkte openingstijden. In de loop van 2003 ontstaat een nieuwe loot aan de HKB-stam door de oprichting van

de werkgroep Oude Begraafplaats. Onder de bezielende leiding van Jaap Kruidenier wordt wekelijks gewerkt aan het opknappen van de graven. Oorspronkelijk gestart als een vrijwilligersgroep is deze daarmee nu ook officieel toegetreden tot de vereniging.

De 21ste eeuw

In september 2002 stemt de gemeenteraad eindelijk in met een voorstel van B en W om een lift te laten plaatsen naast het trappenhuis in de Openbare Bibliotheek plus een toegangsdeur in de jeugdafdeling. In het voorjaar van 2004 krijgt die plaatsing zijn beslag en komt er na jaren een einde aan de slechte toegankelijkheid. In samenwerking met de bibliotheek en een beveiligingsbedrijf wordt de inbraakbeveiliging geregeld, een commissie buigt zich over de herinrichting van de kelder. De openingstijden worden verruimd en er komt een nieuwe folder. Op 8 januari 2005 wordt tijdens een feestelijke viering in het Brandpunt het glas geheven op het zesde lustrum. De contacten met de gemeente Baarn zijn verbeterd, wat onder meer resulteert in een degelijke inventarisatie van haar culturele eigendommen en het nadenken over de status van de Oude Begraafplaats. Ter gelegenheid van haar 30-jarig bestaan brengt de redactie in december 2006 een lijvig jubileumnummer uit. Het visitekaartje van de Historische Kring heeft daarmee haar 120ste Baerne het licht doen zien. Van een primitief gestencild blaadje heeft het blad zich tot een volwassen historisch tijdschrift ontwikkeld, goed voor bijna één indrukwek-

kende meter Baarnse geschiedenis.

Algemeen Nut Beogende Instelling

Op 8 september 2007 vereert en verblijdt wethouder Lieberwerth de vereniging met het aanbrengen van het eerste monumentenschild bij de ingang van de Oude Algemene Begraafplaats aan de Berkenweg. Dat schildje geeft aan dat deze plaats een gemeentelijk monument is ofwel een waardevol cultureel erfgoed van Baarn. De inspanningen van de werkgroep ter restauratie van de voormalige begraafplaats zijn dus niet onopgemerkt gebleven. Met regelmaat worden er door leden en niet-leden historisch waardevolle voorwerpen en documenten geschonken. Per januari 2008 heeft dat voor de Kring als voordeel dat geen schenkings- of successierecht over die donaties of erfenissen hoeft te worden betaald. Aangezien de vereniging als een Algemeen Nut Beogende Instelling wordt beschouwd kunnen leden voortaan hun giften van de inkomstenbelasting aftrekken.

Eind 2009 zullen er 35 jaar verstreken zijn sinds die gedenkwaardige decemberavond in het Nutsgebouw, waar een handvol enthousiastelingen onze Historische Kring Baerne van de grond kregen getild. Dat handjevol is uitgegroeid tot een leger leden en vrijwilligers met een onverflauwde belangstelling voor Baarns rijke geschiedenis.

De vereniging bloeit als nooit tevoren. Laten wij onszelf gelukwensen!

HERINNERINGEN AAN DE OUDHEIDKAMER

De Oudheidkamer is de basis geweest van de Historische Kring Baerne. Hieronder volgt een korte impressie van Jo van den Brink, een van de oudste vrijwilligers, aangevuld met een impressie van Joke Velthuysen.

'Het was maart 1975. Mevrouw Astro hield een lezing over kastelen in Utrecht voor de Historische Kring. Omdat ik al eerder wat had gelezen over de activiteiten van de Historische Kring ben ik naar de lezing gegaan. Met enige schroom, want ik had gezien dat de oprichters allemaal mensen waren met een titel en een zekere naam in Baarn. Daarom dacht ik dat de Kring eigenlijk helemaal niets voor mij zou zijn. Maar daar heb ik me in vergist. Ik werd zo aardig en enthousiast ontvangen, dat ik meteen lid ben geworden.

Saamhorigheid

Kort daarna werd de eerste echte tentoonstelling voorbereid. Dat was een expositie rond de vondst van het ontbrekende deel van de doopvont in de Pauluskerk op de Brink. Deze tentoonstelling was een enorm succes. Onze ruimte onder het gemeentehuis moesten we delen met het Rode Kruis. Later kreeg het Rode Kruis een eigen ruimte, zodat we de kelder van het gemeentehuis helemaal voor onszelf konden gebruiken. Met veel vrijwilligers hebben we die ruimtes geschilderd en op-

'Met veel vrijwilligers hebben we die ruimtes geschilderd en opnieuw ingericht'

nieuw ingericht. We zijn er gebleven totdat het gemeentehuis verbouwd ging worden. Toen zijn we verhuisd naar de kelder onder de Openbare Bibliotheek. Ook daar moest veel opgeknapt worden door de vrijwilligers en leden van de Historische Kring.

Het grote voordeel van die verhuizing was dat we tentoonstellingen in eigen huis konden organiseren en niet meer hoefden uit te wijken naar Groeneveld, Brandpunt, Promenade, Brinkstraat of de Speeldoos. In al die jaren heb ik veel veranderingen meegemaakt, zoals de komst van de computer. Maar wat in al die jaren niet is veranderd, is de gezellige sfeer en het gevoel van saamhorigheid onder de vrijwilligers, zodat ik nog steeds met heel veel plezier meewerk aan de activiteiten van de Oudheidkamer.'

Goede sfeer

Joke Veldhuysen is sinds enkele jaren actief in de Historische Kring en zij kan de uitspraak van Jo van den Brink over de goede sfeer volledig beamen.

'In de werkgroep Oudheidkamer zijn vele mensen bezig om de ingebrachte en verzamelde stukken over en van

Baarn te verzamelen en te digitaliseren. Een gigantische klus, waarbij ik - eerst door het vertrek van Jan Pieter van den Belt (voorzitter van deze groep vrijwilligers) en later door het vertrek van Nel Kuyt - met de neus op de feiten werd gedrukt.

Anno 2009 begint de inrichting van de Oudheidkamer aardig in de goede richting te komen

Wat was het geval? De kelder was een beetje onlogisch ingericht en men had bedacht dat er wel wat muren en deuren konden worden verplaatst en ingezet. Dus werd alles, maar dan ook alles, midden in de kelder gezet en begon men met groot enthousiasme aan de verbouwing. Maar Van den Belt kreeg andere activiteiten en Nel Kuyt speelde al met de gedachte om Baarn te verlaten. En dus zeiden Trik Zeillemaker en ondergetekende dat wij er met z'n tweeën onze schouders wel onder zouden zetten. En toen gebeurde het ongelooflijke: Trik Zeillemaker - ze heeft nog een plan van aanpak op papier gezet – kwam plotseling te overlijden.'

Goede richting

'Er kwamen spanningen en sommigen konden zich in het nieuwe beleid niet helemaal meer vinden en vertrokken. Helaas overleed toen ook nog de ultieme Baarnkener, onze Cees van de Steeg, en kort daarna Jaap Kruidenier, die veel van zijn kennis over Baarn op papier heeft gezet. Samen met Hans Bronkhorst vormde hij een gedegen duo dat veel speur- en onderzoekswerk

heeft verricht. Ondertussen gingen de aangekondigde activiteiten gewoon door. Anno 2009 begint de inrichting van de Oudheidkamer aardig in de goede richting te komen. Een richting, waarvan we straks allemaal kunnen profiteren. Mijn wens voor de Kring is, dat veel Baarnaars hun weg zullen vinden om het verleden van Baarn eens op te zoeken.'

Oprichter A.C. van der Mersch heropende in februari 2005 de vernieuwde Oudheidkamer met een enorme slag op de gong

HET TIJDSCHRIFT BAERNE

EÉN INDRUKWEKKENDE METER GESCHIEDENIS

In 2001 vroeg Jaap Kruidenier mij om iets aan 'pre-press' te doen voor het kwartaalblad Baerne. De redactie was niet tevreden over de lay-out van de artikelen en de plaats en de grootte van de foto's in het blad. Men wilde het niet alleen aan de drukkerij overlaten. Het was in die tijd dat ik kennis maakte met de redactie.

Door: Arie Twigt

In 2006 verscheen voor het eerst een foto van een artikel uit de inhoud op de voorpagina. Het koetsje met de eerste rector van het Baarnsch Lyceum dr. Vor der Hake

De redactie van het tijdschrift bestond in 2001 uit Tineke Biemans,

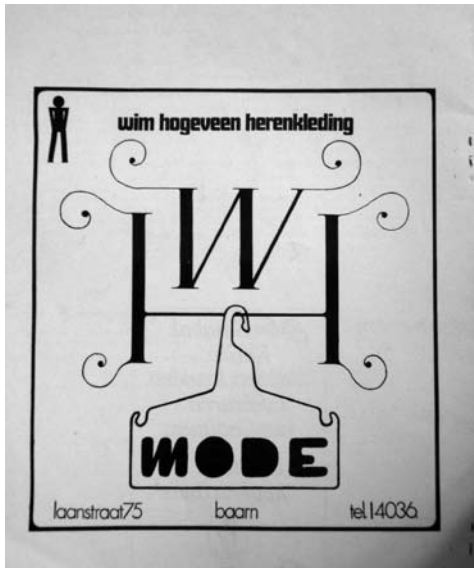
Hans Bronkhorst, Gerard Brouwer, Jaap Kruidenier en Frits Booy. Het waren bijzondere vergaderingen die ik bijwoonde. Altijd een bijzonder gezellige boel, waarin Tineke nog enigszins de orde probeerde te handhaven, omdat we anders door alle verhalen, de koffie en de wijn nooit aan een nieuw nummer zouden toekomen. Hoewel, met laatstgenoemde vier prominente schrijvers was dat nooit een echt probleem.

Al gauw kreeg ik bij het opmaken van het blad steun van Gerard Brouwer, die er overigens veel meer uren in ging steken dan ik, waardoor hij de uitvoering steeds fraaier wist te krijgen. Onze samenwerking was voortreffelijk, mijn rol erin gering. Daar was ik zeer gelukkig mee. En dan had hij ook nog tijd om in het blad te schrijven.

Om te weten hoe het voor mijn tijd was, ging ik te rade bij deze schrijver en later eindredacteur die aan de wieg van Baerne stond.

Stond jullie bij de oprichting van Baerne een doel voor ogen?

'Zoals bekend is de vereniging in 1974

Baerne wordt mede mogelijk gemaakt door de adverteerders. Precies dertig jaar geleden verscheen bovenstaande advertentie in ons verenigingsblad

opgericht. Het bestuur uit die tijd zal ongetwijfeld het belang van een tijdschrift ingezien hebben. Dat kwam er ook, zo'n anderhalf jaar later. Er was nog heel veel te onderzoeken en het resultaat ervan wilde men publiceren. Bovendien kon men in een dergelijk tijdschrift ook ander verenigingsnieuws bekend maken.'

Hoe zijn jullie begonnen en met wie?

'Jaap Kruidenier, Noortje Dingemans (Bijvanck) en ik zijn met enthousiasme begonnen. Noortje vertegenwoordigde de werkgroep Archeologie. Meta van der Laan typte de teksten op stencilpapier, zodat ik ze kon afdraaien. Op mijn werk had ik een Rex Rotary sten-

cilmachine weten te bemachtigen en ik bracht heel wat avonden achter die machine door om honderden bladen te maken. Daarna moesten deze nog vergaard en geniet worden. Een hels karwei. In die tijd ben ik ook nog zo'n twee jaar voorzitter van de vereniging ben geweest, waardoor ik bijna elke avond met de vereniging bezig was.'

Wat waren de verbeteringen in de loop der jaren?

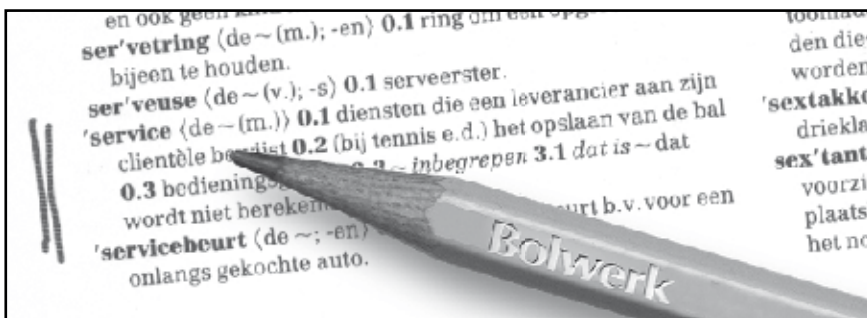
'In 1993 werd het blad voor het eerst gedrukt in plaats van gestencild. Dat was een geweldige verbetering. Ook 2003 was een belangrijk jaar. *Baerne* werd dikker, standaard 32 pagina's, en de papiersoort werd steviger en gladder waardoor de foto's mooier uitkwamen.'

Hoeveel jaar heb je in de redactie gezeten?

'Vanaf de oprichting in 1976 tot 1980 en daarna van 2001 tot en met het maartnummer van 2008. Dat heb ik met plezier gedaan, maar het kostte mij erg veel tijd. Aan andere zaken die mij interesseerden, kwam ik niet toe. Na ruim tien jaar vond ik het genoeg geweest.'

Wij hebben de productie van Gerard nageteld in de index van *Baerne*-schrijvers, die Henk van Vugt nauwgezet bijhoudt en kwamen op het respectabel aantal van 23 artikelen. En dan zijn de boekrecensies, voorwoorden van de redactie, et cetera, nog niet meegerekend.

Vervolg op pagina 29

Met betere service- garantie bij Bolwerk.

Voor installatie en service van gas, verwarming en sanitair.

Bel ons, óók voor alle **SOS**-zaken: problemen of narigheid op 't gebied van verlichting, verwarming, koeling, en wateroverlast.

Eén belletje en onze mobiele eenheid komt in actie!
Gegarandeerd!

Hermesweg 18, Baarn. Tel: 035 - 541 19 10.

Bolwerk

Service & Installatie

juwelier
van doorm

Brinkstraat 14 - 16 3741 AN Baarn
Tel.: 035 - 5413107 Fax. 035 - 5418963
☆ Al vier generaties lang liefde voor 't vak

**EEN KUNSTWERK AAN DE MUUR
vanaf € 15.00 p.mnd.**

NU: litho's, zeefdrukken etc. met 30 - 50 % korting
en dan ook nog gebruik maken van de kunstitleen

kom naar onze galerie of kijk eens op www.galriedezoeteinval.nl

Galerie De Zoete Inval

Pr. Marielaan 21 Baarn. 035-5412781

open: wo. t/m vr. 9.30-12.00 en 14.00-17.30 uur, zaterdag 10.00-16.00 uur

Smit • Delen
de Baarnse
notarissen
• Ligthart •

Eemnesserweg 12, postbus 97, 3740 AB Baarn
Telefoon: (035) 541 33 21, telefax (035) 541 81 53
E-mail: info@debaarnsenotarissen.nl

VEERKAMP
Bed & Linnen

LAANSTRAAT 91 3743 BD
BAARN 035 5413521
WWW.VEERKAMPBAARN.NL

Uw oude of nieuwe huis meesterlijk geschilderd?

SCHILDERSBEDRIJF

u.d. Horst

CANTONLAAN 1 - 3742 CH BAARN
TEL. (035) 542 28 93 - FAX (035) 543 02 58

Voor Baarn en omstreken van oudsher bekend

**Uw vloer
op maat bij**

MAAT parket v.o.f.
Zandvoortweg 153
3741 BC Baarn
Telefoon 035 602 36 54
Fax 035 602 38 06

APOTHEEK JULIUS

Sinds 1886

M.A. Smulders - de Jong apotheker

UW GENEESMIDDEL ONZE ZORG

Laanstraat 26, 3743 BG Baarn

Telefoon (035) 5412432

Fax (035) 5421021

E-mail apotheekjulius@ezorg.nl

www.apotheekjulius.nl

ERICA

LINGERIE & BADMODE

Voor deskundig advies

Voor grote maten

Nachtgoed en Dusters

Reuma ondergoed

Uw maat met de juiste cup A t/m H

Voor kleine maten

Voor hele grote maten

Badpakken en Bikini's

Heren ondergoed

En wij proberen het bijna onmogelijke mogelijk te maken

Laanstraat 71a, 3743 BC Baarn, Tel. 035 642 00 73

ZONWERINGSBEDRIJF
DE GOOIJER
Binnen- en buiten zonwering
Raamdecoratie
Garagedeuren - Carports

Showroom:
Prof Krabbelaan 1a Baarn
Tel. (035) 656 35 65
degooijerzonwering@hetnet.nl

www.degooijerzonwering.nl

AUTOMOBIELBEDRIJF
M. LETTENMEIJER B.V.

BAARN, TOLWEG 11, TEL. 035 - 548 03 33

www.lettenmeijer.nl

Scherpste prijzen
en ouderwetse service.

MOBIEL GARANT

zelfstandig leven en genieten!

ALTIJD EN OVERAL MOBIEL ZIJN?

Kies voor de **GROOTSTE** scootmobielspecialist van Nederland:

- € Laagste prijs garantie
- 250 Altiijd service punten bij u in de buurt
- ! Huur, financiering en occasions

Vouw scootmobielen v.a.
595,- (of vanaf 16,- p.m.)
totaal 9 modellen

Altijd een scootmobiel
die bij u past.

Vaste scootmobielen v.a.
1.995,- (of vanaf 49,-
p.m.) totaal 15 modellen

De enige met
250
servicepunten!

KOM KIJKEN IN ONZE SHOWROOM: MAAR LIEFST 25 MODELLEN VOOR SUPERPRIJZEN!

Makkelijk bereikbaar: GOEMAN BORGESIUSLAAN 19 • 3741 CP BAARN (Pal aan de A1 op 800m. van Nijhoff)

Wat was

ook alweer

uw lievelingsmuziek?

NUVEMA

Postbus 6, 3740 AA Baarn - Tel. 035-5480808
info@nuvema.nl - www.nuvema.nl

Conservatrix
Levensverzekeringen

Leuker leven dan je van plan was

Conservatrix is een verzekeraar die u telkens aangenaam weet te verrassen met hoogwaardige verzekeringen en een onberispelijke service. Al ruim 130 jaar biedt Conservatrix levensverzekeringen, pensioenen en hypotheek aan. Deze producten zijn afgestemd op zowel particulieren als ondernemers. Conservatrix biedt haar producten aan door bemiddeling van onafhankelijke, professionele assurantie-, pensioenen- en hypotheekadviseurs. Wilt u meer te weten komen over de producten van Conservatrix of in contact komen met een goede financiële adviseur in uw buurt? Kijk dan op www.conservatrix.nl of bel (035) 548 08 72.

BEN VAN DER LINDEN B.V.

slijterij - wijnhandel

Hèt adres voor al uw dranken.

- Rechtstreekse wijnimport → zeer interessante prijs-kwaliteitverhouding
- Uitgebreid (malt)whisky assortiment
- Parkeren voor de deur of op Albert Heijn plein
- Bezorging ook in Baarn
- Wijnkursus
- Wijnproeverijen
- Elke 1e zaterdag van de maand inloopproeverij van 14.00 tot 17.00 uur

Burgemeester Grothestraat 6 – 3761 CM – Soestdijk – telefoon 035 6012750
info@benvanderlinden.nl - www.benvanderlinden.nl

BAKKERBAARN

DRUKKERIJ | COMMUNICATIE | UITGEVERIJ

Bij koninklijke beschikking
Hof van Baarn

BETROKKEN

Drukkerij

CONTROLE

Uitgeverij

PARTNERSHIP

Communicatie

WWW.BAKKERBAARN.NL

regelt 't

Redactie in de zomer van 2008. V.l.n.r. Cees Roodnat, Arie Twigt, Gerard Brouwer, Frits Booi en Cok de Zwart

Vóór ondergetekende in de redactie kwam, had Tineke Biemans de taak om alle geschreven artikelen in de computer in te voeren waarna ze met de floppy naar de drukker ging. Toen dat niet meer nodig was, omdat de meeste artikelen al digitaal aangeleverd werden, dacht ze overbodig te zijn. Niets was minder waar. Ze was een prima redactievoorzitter en het vrouwelijke gezicht ervan. Bovendien was ze een vredestichter als de gemoederen ongewild verhit raakten. Problemen wist ze soepel op te lossen.

Het jaar 2007 was een rampjaar voor de redactie. Jaap Kruidenier en Hans Bronkhorst ontvielen ons en Tineke Biemans verhuisde naar Amsterdam. Jaap en Hans waren veel-schrijvers: zij publiceerden respectievelijk 91 en 75 artikelen in *Baerne* met ieder zijn eigen stijl. Hoe moest het verder? Er moest dringend nieuw bloed komen. Dat gebeur-

de. De redactie polste Cees Roodnat en het bestuur benaderde Cok de Zwart. Beiden waren bereid tijd en energie in ons blad te steken. Cees als schrijver van artikelen en Cok als eindredacteur. De resultaten heeft u al onder ogen gehad.

Zijn er nog wensen voor die toekomst?

Jazeker. Wij streven naar een zo groot mogelijke afwisseling van artikelen in *Baerne*. Niet te lang en met foto's verlevendigd. Daarom zou de redactie graag wat meer gastschrijvers zien. Mensen die af en toe een stukje willen schrijven dat met de historie van Baarn verband houdt. Daarvoor hoeft u niet een ervaren schrijver te zijn. Uw inbreng kan door de redactie in een mooie vorm gegoten worden. En dan het blad geheel in kleurendruk. Dat zou mooi, maar kostbaar zijn. Maar een omslag in kleur of desnoods alleen de toepassing van een steunkleur zou *Baerne* toch fleuriger maken.

WERKGROEP OUDE BEGRAAFPLAATS

ZORG VOOR EEN STILTEPLEK IN ONS DORP

Op de oude begraafplaats aan de Berkenweg is het graf te vinden van meester Pluim, de bekende geschiedschrijver van Baarn. De staande grafsteen vermeldt dat deze steen geschonken is door de burgerij van Baarn. Het is bekend dat ook koningin Emma een bijdrage heeft geleverd. Bovenaan de steen is een bronzen afbeelding geplaatst van het hoofd van meester Pluim.

Door: Mart Karsemeijer

Rond 1829 werd de begraafplaats in gebruik genomen en in 1987 gesloten en door de gemeente gesaneerd. Daarna werd het heel stil en al spoedig groeiden bomen en struiken welig; een dicht klimopbos ontstond en de graven raakten in ernstig verval.

Oproep

In 1999 bracht Jaap Kruidenier een bezoek aan Maria Lute, die in het oude PTT-huisje aan de Eemnesserweg was komen wonen. Tijdens de rondleiding door het huisje kwam het gesprek ook op de oude begraafplaats, gelegen achter het huisje. De verwaarloosde toestand waarin de begraafplaats verkeerde, maakte een diepe indruk. Kruidenier schreef vervolgens een artikel over de begraafplaats in de *Baarnsche Courant* en deed een oproep aan vrijwilligers zich te melden om de begraafplaats op te knappen en zo de laatste rustplaats van ruim drieduizend Baarnse ingezetenen te behouden. De his-

torische betekenis was duidelijk, maar ook de culturele aspecten waren bijzonder. Uit verschillende tijden waren grafstenen in verschillende stijlen aanwezig. De rust op de begraafplaats was goed voor flora en fauna. Ook ecologisch gezien was de oude begraafplaats een bijzondere plek.

Officiële werkgroep

De oproep in de *Baarnsche Courant* had succes: de eerste groep bestond uit Tine de Boer, Maria Lute, Koos Bunk, Hennie Geerars, Gerrit van Kasbergen, Jaap Kruidenier, Harm van der Mark, Jan Oudwater en C. Udo. In de loop van de tijd kwamen ook anderen meedoen. De nieuwe medewerkers werden met open armen ontvangen, maar je moest wel je eigen hark meenemen! Soms mocht je niet zomaar meedoen, maar moest je een proefwerkstuk leveren. Als dat goedgekeurd was door een speciale commissie, dan pas werd je geaccepteerd als lid. Op voorstel van Jaap Kruidenier werd

Nieuwe medewerkers werden met open armen ontvangen, maar je moest wel je eigen hark meenemen

Bronzen portret van meester Pluim
(foto: M.M.D.Karsemeijer)

de vrijwilligersgroep in 2003 officieel een werkgroep binnen de Historische Kring Baerne.

Vast honk

Elke vrijdagmorgen werd er gewerkt: de eerste tijd werd er tijdens de koffie op het terras van Maria Lute besproken wat er die dag gedaan zou gaan worden. Later werden de werkers meer gespecialiseerd: ieder kreeg zijn eigen taak: beletteren -een vak apart-, zerken, paaltjes en kettingen restaureren, hekwerken ontroesten en verven, groenbeheer, fotografie en archiefonderzoek, financiële zaken

Hoewel de werkgroep al veel heeft bereikt, moet er nog veel worden gedaan aan onderhoud en restauratie van de graftekens

en contacten met de gemeente. In het voorjaar kwam een stencil uit onder de naam *In Memoriam*, met een overzicht van wat gedaan was en wat nog gedaan zou moeten worden. In een heuse vergadering werd daarover met elkaar gesproken, zodat alle neuzen uiteindelijk in dezelfde richting stonden.

In 2009 bestaat de werkgroep uit Joke van Emden, Gerrie ten Hooven, Maria Lute, Arda de Raadt, Jan Breunesse, Hans van Emden, Ton Geerars, Mart Karsemeijer en Martin van de Woude. Intussen is een werkkeet een vast honk geworden en wordt onderling contact onderhouden door een regelmatig verschijnend contactepistel genaamd *Even Bijpraten*, zodat iedereen op de hoogte is ook van wat er gebeurt achter de schermen.

Rondleidingen

Contacten met burgers van Baarn zijn er vooral via open avonden en open dagen waarop onder meer rondleidingen worden gehouden. In het voorjaar is dat de Open Tuinendag en in het najaar de Open Monumentendag. Ter gelegenheid van de open dagen worden speciale informatiepapieren gemaakt, handelend over het onderwerp dat op die dag aan de orde is. Ook werd een brochure met de geschiedenis van de Oude Begraafplaats uitgegeven.

In 2003 kwamen het college van burge-

Vrijwilligersgroep 1999 (foto G. van Kasbergen). V.l.n.r.: Maria Lute, Tine de Boer, Jan Oudwater, Harm van der Mark, Jaap Kruidenier, C. Udo, Ko Bunk (Gerrit van Kasbergen staat niet op de foto)

meester en wethouders en de raadsleden op bezoek. Op de vrijdagmorgen komen regelmatig bezoekers: soms familieleden die een bloemengroet leggen op het graf van hun voorouders, maar ook genealogisch onderzoek en historisch onderzoek is het doel van vele bezoekers. Helaas kon de werkgroep in 2008 geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de gezondheid van de bezoekers vanwege het steeds groter wordend aantal bijenkasten op de begraafplaats. De werkgroep moest de begraafplaats voor grotere groepen belangstellenden helaas sluiten, ook op bijzondere dagen. Wij hopen dat de gemeente Baarn en de Bijenvereniging een oplossing gaan bedenken, zodat in de toekomst de begraafplaats weer opengesteld kan worden voor het publiek.

Hulp en advies

Regelmatig zijn er contacten met wethouders en ambtenaren van de gemeen-

te Baarn. De werkgroep ontvangt een financiële bijdrage, waardoor het niet meer nodig is met de eigen hark naar het werk te komen en we broodnodige restauraties kunnen uitvoeren. Soms zijn zerken gebroken en zijn er problemen met diepe grafkelders. De leden van de werkgroep hebben niet zoveel spierkracht om dit soort gebeurtenissen zelf op te kunnen lossen. Technische adviezen en hulp krijgen we dan van de heer J. Naber en zijn medewerkers (van de *Nieuwe Algemene Begraafplaats* aan de Wijkamplaan). Behalve spierkracht beschikken zij over de benodigde machines, waarmee zware klussen verricht kunnen worden. Ook de eigenaars van *Memorial Gedenktekens* te Amersfoort geven de werkgroep gewaardeerde raad en daad.

Stilteplek

De Oude Begraafplaats is een stilteplek midden in ons dorp. Dat is ook te

De Werkgroep Oude Begraafplaats 2009 (foto: P.Karsemeijer). V.l.n.r.: Ton Geerars, Gerrie ten Hooven, Martin v.d.Woude, Hans v.Emden, Joke v. Emden, Jan Breunesse, Mart Karsemeijer, Arda de Raadt (Maria Lute ontbreekt op deze foto)

merken aan een steeds gevarieerder wordende flora en fauna. Goede tips om de ecologische waarde van de begraafplaats te verhogen geven Natuur- en Milieucentrum *De Groene Inval* te Baarn en vrijwilligers van het K.N.V.V in 't Gooi (de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging).

De werkgroep is lid van de vereniging *De Terebinth*, de vereniging voor instandhouding van funeraire erfgoed. Volgens de adviseurs van deze vereniging is de moeilijkste opgave voor de werkgroep het op een juiste wijze omgaan met het groenbeheer. Dit bepaalt

de sfeer passend bij een oude begraafplaats. Wordt er teveel gesnoeid of gekapt, dan is men weer jaren achterop. Jaap Kruidenier heeft zich jarenlang ingespannen om het zover te krijgen dat de begraafplaats officieel tot gemeentelijk monument zou worden verklaard. In 2007 was het zover. Helaas heeft hij dit heuglijke feit niet meer mogen meemaken. Op 7 september van dat jaar 2007 werd het monumentenschildje door wethouder Lieberwerth vastgeschroefd op een bijpassend paaltje, bijgestaan door de dames Maria Lute en Thea Kruidenier.

Wethouder W. Lieberwerth verklaart op 7 september 2007 de Oude Begraafplaats tot Gemeentelijk Monument. Links op de foto: de dames Thea Kruidenier en Maria Lute (foto: Jan Volland)

Restauratie

Bij de aanleg van de begraafplaats bestond er een voorschrift dat de gehele begraafplaats ommuurd moest worden. In Baarn werd dat een stevige muur bekroond door een zogenaamde ezelsrug. In de loop van de tijd werd deze muur steeds bouwvalliger en grote gedeelten ervan werden gesloopt. Een klein gedeelte is echter nog bewaard gebleven, maar stond op instorten. Na de tot monumentverklaring is de gemeente Baarn met spoed overgegaan tot restauratie van het restant van de muur. In 2008 werd deze restauratie afgerond met een prachtig resultaat. Gelukkig heeft het beschermde steenbreekvarentje op de muur de hele operatie overleefd! De werkgroep heeft grote delen van de

fundamenten van de rest van de muur teruggevonden, vanaf de Berkenweg richting Eemnesserweg. De gemeente zal deze fundamenten ook gaan restaureren, evenals het hek en de monumentale inrit aan de Berkenweg.

Nader onderzoek

Hoewel de werkgroep al veel heeft bereikt, moet er nog veel worden gedaan aan onderhoud en restauratie van de graftekens. Ook het groenbeheer en de ecologische ontwikkeling zullen de aandacht blijven vragen. Veel geduld en tijd zijn nodig voor nader historisch onderzoek naar degenen die er begraven zijn: wie waren zij, waar woonden ze en wat deden ze? Zo mogelijk zal een nieuwe brochure over de begraafplaats uitgegeven worden, voorzien van interessante wandelroutes.

Wij hopen dat meester Pluim tevreden zou zijn geweest, als hij alle gebeurtenissen rondom zijn graf via zijn koperen beeltenis had kunnen bekijken.

Jaap Kruidenier geeft uitleg aan leden van de gemeenteraad in 2003 (foto: Trik Zeillemaker)

EEN KWESTIE VAN KOPEN EN KRIJGEN

De beginjaren van de bibliotheek blijken in nevelen gehuld. Ja, er kwamen wel boeken binnen, maar die werden behandeld zoals alle voorwerpen die geschonken werden. Ze werden ingeschreven en kwamen bij wijze van spreken op een stapel terecht. Bovendien was er tijdens die beginjaren van de Oudheidkamer nog maar weinig gepubliceerd over Baarn en omgeving, waardoor het aantal relevante boeken gering was.

Door: Arie Twigt

Jaren later was er pas sprake van een bibliotheekopzet. Iet Huls bracht een oude geschreven catalogus boven water, uitgevoerd in een ringbandschrift. Zij wist er ook nog een naam aan te verbinden: Fred Kramer. Hij maakte een systematische opzet, voordat de computer (dankzij Piet Tieleman) zijn intrede deed bij de Historische Kring. Yvonne van den Akker heeft de eerste stappen gezet om de collectie in de computer op te slaan. Waarschijnlijk hebben ook anderen zich ingezet voor ons boekenbezit, maar die namen heb ik niet kunnen achterhalen. Als ik dacht mensen op het spoor te zijn, vertelden ze mij dat hun inzet te gering was om te vermelden. 'Vraag die en die nog maar eens,' werd er dan gezegd. Met hetzelfde resultaat.

Relatie boeken en Baarn

Fred Kramer overleed in 2001 en liet daarmee de prille bibliotheek als een soort weeskinder achter. Totdat in 2004 Iet Huls en ik zich over de boedel ontfermden. Er moest behoorlijk veel opgeschoond worden. Veel boeken waren aan de verzameling toegevoegd, die niets met Baarn te maken had-

den dan dat er een naam van een Baarnaar voorin geschreven was. Het blijkt dat niets zo moeilijk is als het afstoten van zaken die niet in de verzameling van een plaatselijke Historische Kring passen. Er staat altijd wel iemand op, die een reden weet te verzinnen om het gewraakte stuk te behouden. Dat kon uiteindelijk voorkomen worden door een duidelijk reglement op te stellen, waarin gesteld werd dat er een duidelijke relatie moest bestaan tussen het boek en Baarn. Niet alle problemen waren daarmee opgelost. Een boek over koningin Juliana moest dus bewaard worden, want Juliana was een inwoner van Baarn geweest. Maar de moeder van Juliana, Wilhelmina? Natuurlijk zeggen sommigen, want haar kind woonde in Baarn. Nog een voorbeeld: boeken van de Baarnse drukker en uitgever Bosch en Keuning moesten bewaard worden. Alle boeken? Samen met die van alle Baarnse uitgeverijen zou de kelder te klein worden. Wij worstelen ons erdoorheen. Wat we behouden wordt genummerd en in de computer ingevoerd. Dat is inmiddels heel wat. Om u een idee te geven: vele gidsen, adressen foto boeken van Baarn over de periode

Een deel van de vele meters boeken die de Historische Kring rijk is

van ongeveer 1900 tot heden. Verder boeken over de geschiedenis van Baarn met uiteraard het boek van onze geschiedschrijver Pluim, *Uit de geschiedenis van Baarn*, dat in 1932 werd gepubliceerd. Maar ook werken over de ontwikkeling van woningbouw, verenigingen en kerken. Meters boeken over omliggende gemeenten, zoals Amersfoort, Soest, Eemnes, Bunschoten-Spakenburg. Tenslotte noem ik de rijke collectie boeken over de bewoners van Paleis Soestdijk.

Herinrichting

Het afgelopen jaar hebben we een plan ingediend voor de herinrichting van de bibliotheek en archiefruimte, dat door het bestuur goedgekeurd is. Er komen nieuwe stellingen, want die we nu hebben zijn te klein en

ongeschikt. Vrijwilligers van de Oudheidkamer, waar de bibliotheek een onderdeel van is, hebben allerlei spullen die er in opslag lagen, uit de ruimte verwijderd en naar elders overgebracht. Er komen twee grote tafels in het midden met nieuwe stoelen eromheen, zodat er een goede mogelijkheid ontstaat om zowel de archiefstukken als de boeken te raadplegen. In de loop van 2009 hopen we dat op orde te hebben.

Restauratiefonds

Intussen wordt er actief geprobeerd boeken over Baarn en omstreken aan te schaffen of te krijgen. Dat laatste wil nog wel eens lukken door in *Baerne* een recensie te schrijven. Daardoor kunnen wij ons aankoopbudget sparen voor andere boeken. Ook de leden kunnen eraan meewerken door een boek te schenken, als dit een duidelijke relatie met Baarn heeft. Zo zijn we al aan veel interessante uitgaven gekomen. Boeken aankopen is één ding, maar een bijzonder werk behouden is een tweede. Er zijn bijvoorbeeld een paar mooie gidsen over Baarn die zo'n honderd jaar oud zijn en duidelijk aan het slijten. Bovendien grijpt men daar het eerste naar. Die zouden gerestaureerd en van een stevige band voorzien moeten worden, maar dat kost (veel) geld. Een van de wensen zou dus een restauratiepot moeten zijn, maar waarschijnlijk niet alleen voor de bibliotheek.

GRAVEN IN HET VERLEDEN VAN BAARN

Kort nadat op 17 december 1974 het initiatief tot oprichting van de Historische Kring Baerne was genomen bleek dat er ook belangstelling was om een archeologische werkgroep op te richten. Deze groep belangstellenden bestond uit onder anderen Flud van Giffen, Jojada Verrips, Noor Byvanck, Bep en Leo Grootendorst en Bart Braat. Doel van de werkgroep was door middel van opgravingen, onderzoeken en andere activiteiten de geschiedenis van Baarn te ontrafelen.

Door: Jan Laan

Na in begin 1975 een tweetal kennismakingsbijeenkomsten te hebben gehouden werd al in mei met de uitgifte van een gestencild maandblad *De Vuursteenkoerier* begonnen. Deze eigen uitgave van de archeologische werkgroep verscheen tot mei 1976 acht maal, waarna het blad werd ingelijfd bij *Baerne*. Omdat het ontbreken van een ARWE-bestuur als een gemis werd beschouwd, werd eind oktober 1975 een bestuur gekozen. Om bij het Algemeen Bestuur de indruk te vermijden dat de ARWE naar zelfstandigheid streefde, werd afgesproken om alle in- en uitgaande zaken via het secretariaat van de Historische Kring te regelen. Nu, na bijna dertig jaar, is aan deze, voor beide partijen goed geregelde, situatie nog niets veranderd.

Hilariteit

Over enkele opmerkelijke opgravingen uit de beginjaren van de ARWE wil ik graag iets vertellen. De eerste opgraving die de nog geen

jaar oude ARWE deed, betrof een, naar was verteld, middeleeuwse beerput in een tuin aan de Oranjestraat. Er was hoog ingezet en zelfs een deskundige van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek te Amersfoort ingeschakeld. Na enig zoeken en graafwerk werd inderdaad de bovenzijde van een beerput blootgelegd. Terwijl de amateurs en professionele archeologen bezig waren te overleggen hoe ze deze middeleeuwse beerput zouden aanpakken, verscheen het hoofd van de buurman boven de heg: 'Middeleeuwse beerput? Mooi niet, die heb ik zelf nog gemetseld.' Algemene hilariteit en een snel vertrek van de ROB-er waren het gevolg, waarna het gat snel kon worden dichtgegooid.

Pauluskerk

De tweede opgraving van de ARWE betrof onderzoek naar de funderingen van de Pauluskerk. Een van de leden van de werkgroep, tevens werkzaam bij de Rijksdienst

voor Monumentenzorg in Zeist, wilde door het onderzoek zijn theorie over de diverse verbouwingen en uitbreidingen van de kerk bewijzen. Aan de hand van de gevonden bouwnaden in de funderingen werd dat bewijs inderdaad geleverd. Indrukwekkend, maar wel door puur toeval, was de vondst van het ontbrekende deel van het middeleeuwse doopvont. Hiervan was het eerste deel tijdens een verbouwing in 1888 teruggevonden. De resultaten van dit onderzoek zijn door de ARWE in een themanummer uitgebracht.

Ontstemd

In 1977 wilde de ARWE onderzoek doen naar de funderingen van het voormalige landhuis 'De Eult' in het Baarnse Bos aan de Torenlaan. Omdat het onderzoeksterrein op het grondgebied van Paleis 'Soestdijk' lag, werd contact opgenomen met de intendant van koningin Juliana. Deze gaf toestemming om tot onderzoek over te gaan. Er moest echter nog één hobbel genomen worden: er diende ook toestemming te worden gegeven door de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek te Amersfoort. Deze weigerde hoewel het onderzoeksterrein geen enkel gevaar voor verstoring liep. Dit werd door de ARWE zo ook aan de intendant doorgegeven. Na enige tijd kwam er van 'Soestdijk' een telefoontje terug waarin werd gezegd dat 'Mevrouw' op zijn zachtst gezegd 'nogal ontstemd was geweest' door de weigering, want ze had zelf graag mee willen graven.

Grafheuvels

Dat de ARWE kort nadien toestemming kreeg om drie, als monument bekend staande grafheuvels op 't Hoge Erf op te graven, zullen wij dan ook maar beschouwen als een goedmakertje. Het bleek namelijk dat de drie heuvels rond 1926 ook al waren onderzocht en daarna als monument waren geregistreerd. Dat het opgraven in die jaren nog het meest van schatgraven weg had - meestal werd in het midden van de heuvel een gat gegraven om zo snel mogelijk bij de felbegeerde urnen te komen - blijkt uit de vondst van een complete Drakensteinurn. Deze bevindt zich momenteel in de ARWE-collectie.

Veluwse klokbeke

In 1988 werd bij de aanleg van het industrieterrein De Drie Eiken een grote wandscherf van een Veluwse klokbeke gevonden. Dit leidde tot een door de gemeente Baarn gesubsidieerde opgraving door de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek. Deze opgraving, waarbij de ARWE enthousiast assistentie verleende, haalde door haar bijzondere vondsten alle landelijke en regionale dagbladen. Buiten de vondsten uit de midden en late steentijd werden ook de sporen van een 12e-eeuwse boerderij en een rond bijgebouw gevonden. Hoewel er maar van één boerderij sporen zijn teruggevonden, was het in de 12e eeuw om veiligheidsredenen heel gewoon dat een aantal boerderijen bij elkaar stond. Rondom een dergelijke groep boerderijen lag een gebied dat als gezamenlijk weide-

Indrukwekkend, maar wel door puur toeval, was de vondst van het ontbrekende deel van de middeleeuwse doopvont

Opgravingen bij een neolitische vindplaats in Eemdal VI (1997)

Opgravingen bij de C-1000 aan de Leestraat. Hier zijn funderingssporen gevonden van een 12de eeuwse boerderij (1990)

en hoiland in gebruik was. Hierdoor lagen dorpen of woonkernen zo'n zes tot acht kilometer uit elkaar. Gezien de vondst van de grondsporen van een bootvormige boerderij aan de Leestraat, eveneens uit de 12e eeuw, blijkt dat Baarn in die tijd waarschijnlijk twee woonkernen heeft gehad. Omdat deze woonkernen dicht bij elkaar lagen dan gebruikelijk was, moeten we graafwerkzaamheden in de directe omgeving van deze twee kernen extra in de gaten houden.

Door de vondst van het vele steentijd-materiaal uit het Mesolithicum en het Neolithicum is de ARWE in de daarop volgende jaren extra waakzaam geweest bij werkzaamheden in het gebied De Drie Eiken en het Eemdal. Dit heeft geresulteerd in twee opgravingen (Tolweg en Eemdal VI) en twee kleinere onderzoeken. Hierbij zijn onder andere enkele honderden stuks vuursteen, veel kookstenen, enkele klopstenen en een tweetal aardewerkscherven gevonden.

Nog veel werk te doen

Inmiddels heeft de ARWE een kleine honderdvijftig projecten achter de rug, waaronder een dertigtal opgravingen, bijna vijftig onderzoeken en vele tientallen veldverkenningen. Maar we zijn ervan overtuigd dat er voor de ARWE nog heel veel werk te doen valt om de geschiedenis van Baarn aan het licht te brengen. Daartoe proberen we zoveel mogelijk gegevens over vondsten te verzamelen. De informatie die een vondst door zijn datering of vindplaats oplevert, is voor de ARWE vele malen belangrijker dan het verkrijgen van de vondst zelf.

Waardekaarten

In het depot van de ARWE, waar bijna alle vondsten worden bewaard, bevinden zich ook ruim veertig schenkingen. Hierbij zijn ook gerekend de archeologische en geologische vondsten die nog afkomstig zijn van de vorige Oudheidkamer. Omdat meestal niet bekend is waar de vondsten zijn gedaan en/of door wie ze zijn geschonken, hebben ze vaak alleen een expositiewaarde maar voegen ze geen nadere informatie toe. Alle gegevens die we door de opgravingen, onderzoeken, veldverkenningen en schenkingen vergaren, zetten we om in zogenaamde archeologische waardekaarten. Dit zijn kaartjes van de gemeente Baarn waarop wordt aangetekend wat in een bepaald gebied kan worden verwacht, als daar bouw- of grondwerkzaamheden plaatsvinden. Iets wat voor de ARWE een reden is om, als in een desbetreffend gebied werkzaamheden plaatsvinden, contact op te nemen met de grondeigenaar of het bouwbedrijf om toestemming te vragen om onderzoek te mogen doen. Hierbij hebben we ons zelf de voorwaarde opgelegd dat dit in principe niet leidt tot vertraging van de werkzaamheden. Dit was een van de redenen dat we bij ons onderzoek, voorafgaand aan de sloop van de welbekende laat-17e-eeuwse boerderij van de familie Van Paridon van zowel de familie als van het bouwbedrijf alle medewerking kregen om de boerderij op te meten en te tekenen. Momenteel wordt hard gewerkt aan de uitwerking van alle gegevens en de ARWE hoopt uiteindelijk met een expositie de resultaten van dit laatste onderzoek naar buiten te kunnen brengen.

GESPREKKEN MET BAARNAARS

Op verzoek van het bestuur heeft in 2006 een drietal leden van de Historische Kring een werkgroep gevormd met als doel om aan de hand van gesprekken met Baarnaars belangrijke en interessante wetenswaardigheden over het Baarnse verleden op te sporen. De werkgroep bestond aanvankelijk uit Tineke Biemans, Ans van Egdom en Jan van der Kraats. Tineke Biemans, die uit Baarn is vertrokken, is opgevolgd door Tineke Schaars.

Door: Jan van der Kraats

Allereerst is er een inventarisatie gemaakt van het materiaal dat al in de archieven aanwezig was. In de Oudheidkamer bleek een voorraad cassettebandjes te liggen waarop interviews uit het verre verleden waren opgenomen. Deze bandjes zijn stuk voor stuk beluisterd en in gezamenlijk overleg is beoordeeld of ze bewaard dienden te blijven of vernietigd konden worden. Vanwege de inhoud en de kwaliteit van het geluid bleek slechts een gering aantal bandjes geschikt om in het archief op te bergen.

Na deze inventarisatie is een werkplan opgesteld. Allereerst moest de werkgroep op zoek naar geschikte apparatuur voor nieuwe opnamen. De keuze viel op een voicerecorder met een royale opnamecapaciteit.

De volgende vragen waren: hoe kom je aan namen van mensen van wie je mag aannemen dat zij herinneringen bewaren aan persoonlijke ervaringen en gebeurtenissen die ook voor ande-

ren van historische waarde kunnen zijn? En zijn zij bereid hierover te vertellen? Vanzelfsprekend kom je dan terecht bij degenen die gezien hun leeftijd een historisch verhaal hebben te vertellen. Dankzij de medewerking van een aantal leden kon de werkgroep een lijst samenstellen van geschikt geachte kandidaten voor een interview.

Inmiddels zijn zeventien Baarnaars geïnterviewd, van wie een aantal de leeftijd van tachtig jaar (ruim) heeft overschreden. Elk interview is op schrift gesteld en vervolgens in de computer opgeslagen. Mits de geïnterviewde ermee instemt gaat de tekst naar de redactie van ons verenigingsblad *Baerne*, die vervolgens kan besluiten de inhoud te publiceren.

BELANGRIJK MONNIKENWERK

In de eerste twaalf jaren van de Historische Kring is er ook een Werkgroep archiefonderzoek geweest, waarin onder anderen Jo van den Brink en Henk van Vugt zaten. Onder diens leiding was men bezig met het zoeken, vinden en ordenen van archiefmateriaal over Baarn.

*De bibliotheek ken tal van bijzondere boeken
Onder andere die van Henk van Vugt*

Van Vugt heeft dit belangrijke monnikenwerk in z'n eentje voortgezet en dankzij hem is veel informatie uit archieven en kadasters op onderwerp of auteur verzameld, gerangschikt, gekopieerd en in leesbare taal overgeschreven en ingebonden. Daardoor ontstond er een schat van geordende en leesbare historische informatie, extra interessant door vele kopieën van originele documenten.

Zo stelde Van Vugt onder andere boeken over de ridderhofstad 'Drakenburg', villa 'Berg en Dal', de Baarnse tolhuisjes en de Algemene begraafplaats samen. Ook verzamelde en bundelde hij de rooms-katholieke (1703-1876) en protestantse (1698-1811) doop-, trouw- en begraafboeken van Baarn. De handgeschreven boeken over de geschiedenis van Baarn van J.C.F. baron d'Aulnis de Bourouill, die van 1885 tot 1900 gemeentearchivaris van Baarn was, maakte Van Vugt toegankelijk door middel van een register op onderwerp, een naamlijst en een tijdstafel. De opgeschreven aantekeningen betreffende Baarn 1940-1945 van de eerste voorzitter van de Oudheidkamer, J.K. van Loon, werden door hem leesbaar in boekvorm vastgelegd. Van Vugt heeft alle artikelen van Jaap Kruidenier in één boekwerk verzameld en hij is van plan om dat met de artikelen van Hans Bronkhorst ook te doen. Heel erg nuttig werk dus, waarvan andere onderzoekers goed kunnen profiteren. (FB)

Proficiat

Cees Roodnat

De amateur-historicus
is echt een fenomeen.
Elk stadje, dorp of negorij
kent er wel minstens één.

Bij drie of meer maakt men een kring
en zit het mee, een kamer.
Bij meer succes een vereniging
met voorzitter en hamer.

Gespitst op elke missing link
in lang vervlogen zaken
vindt men hun hangplek op de brink.
De dorpspomp is hun baken.

Zelfs op vakantie sturen zij
uit Groede of Sint Maarten
elkaar, met lieve groet erbij,
nog oude ansichtkaarten.

Ons dorp heeft ook zo'n kringverband
met leden die in groepen
't voorbij Baarn en ommeland
tot leven willen roepen.

Zij spitten nijver in de grond,
of wroeten naar believen -
nieuwsgierig naar wat ooit bestond -
in stoffige archieven.

Soms maakt men oude zerken schoon.
En vindt er iemand wat,
dan stelt men rap die vondst ten toon,
of meldt dit in een blad.

Wat drijft hen terug, wat is het doel
van die 'conservatoren'.
Leven zij niet, voor ons gevoel,
volstrekt achterstevoren?

Loop ik te blind de toekomst in,
wortelloos, zonder dromen.
Zonder begrip van een begin
of hoe het is gekomen?

Heeft dan die ouwe Bilderdijk
met terugwerkende kracht
in zijn gedicht wellicht gelijk,
als hij te zeggen placht:

"In het verleden ligt het heden
en in het nu wat worden zal..."
Ligt daar uiteindelijk de reden
voor Baerne's bloei en ledental?

Wat maakt het uit. Als 'k weten wil
waar ooit de Eem haar loop vond,
of waar men rond de Pauluskerk
ooit stuitte op een doopvont;

dan spoed ik mij met studiezijn,
door nostalgie bestoven,
pardoes de Oudheidkelder in
en kom gelouterd boven.

Koester dit dorp dat al zolang
langs onze Eem meandert;
en als onszelf of het behang
voortdurend meeverandert.

Kom in de Kring en hef het glas
op wat nog is en wat ooit was.
Herhaal met mij, volgaarne:
De toekomst is aan Baerne!

EXCURSIECOMMISSIE

ZOEKEN NAAR ORIGINELE ARRANGEMENTEN

Zolang de HKB bestaat worden er voor leden jaarlijks excursies georganiseerd. Jaap Kruidenier, geassisteerd door een wisselend aantal vrijwilligers, was hier tot 2003 de onvermoeibare organisator van. Daarna vond hij het welletjes en hoog tijd die taak aan anderen over te dragen. Lobbyist Piet Hein Feitz boorde zijn netwerk aan en vond Dick Alink, Wim Oudendorp en Cees Roodnat bereid die klus voortaan te klaren.

Door: Dick Alink, Wim Oudendorp, Cees Roodnat

Op een fraaie zomeravond, ten huize van Jaap Kruidenier, vond onder het genot van een glas wijn, de overdracht plaats. Alle ins- en outs van het fenomeen excursie werden omstandig toegelicht, en uren later fietste ons trio naar huis met de illusie dat we het helemaal begrepen hadden. Een plastic mapje met wel 63 eerdere bestemmingen, met bijbehorende correspondentie en praktische tips, onder de snelbinders. We hadden er zin in. Dick en Cees moesten alleen nog even lid worden. Beiden kenden de HKB slechts van horen zeggen. Onze taak werd maar half zo zwaar als die van onze voorgangers aangezien het bestuur besloot de voorjaarsexcursie voortaan te laten vervallen. Inmiddels zijn ook wij vijf excursies wijzer, weten van de hoed en de rand, van de lasten en de lusten en hopen er ook voor dit jaar weer het beste van.

Actualiteitswaarde

Bij de organisatie van een excursie is telkens een aantal factoren in het spel

waar de commissie de meest gunstige combinatie voor probeert te vinden. Die factoren zijn deels inhoudelijk, deels logistiek of financieel van aard. Wat de inhoud betreft zoeken we telkens naar locaties, waar op een interessant deel-terrein van onze cultuurhistorie zaken worden belicht op een wijze die op een historisch onderlegd publiek niet direct als 'gesneden koek' overkomt. Enige actualiteitswaarde of een link met Baarns erfgoed is daarbij mooi meegenomen.

VVV-aanbod negeren

Toeristische attracties, overbekende musea, of ander kunsthistorisch gemeengoed worden dan ook zoveel mogelijk gemeden. Het valt nog niet mee het bekende VVV-aanbod te negeren en een origineler arrangement af te dwingen. Bereikbaarheid en toegankelijkheid van een locatie (vooral voor oudere of gehandicapte deelnemers) zijn ook belangrijke voorwaarden. Afhankelijk van de groepsgrootte en de bestemming liggen fiets, touringcar of trein dan meer

voor de hand, maar aan elke vervoersvorm kleven weer voor- en nadelen en aan alle hangt ook een prijskaartje.

Een niet te versmaden lunch op een aangename plek is een belangrijk derde aspect.

Gelukkige hand

Niet zelden blijkt de optelsom van toegangsprijzen, horecatarieven en vervoerskosten doorslaggevend bij de keus al of niet mee te gaan. De commissie beschikt tot op heden kennelijk over een gelukkige hand. Want noch over deelname (25 á 35 personen per keer) noch over enthousiaste reacties achteraf viel er veel te klagen. De formule, waarbij twee locaties per dag worden aangedaan waar iets ouds met iets recenters kan worden vergeleken, blijkt zeer te worden geapprecieerd. Wij roepen de excursies van de afgelopen vijf jaar weer even in de herinnering.

Rotterdam

In 2003 bezochten we 's morgens een oud stukje Rotterdam aan de Maasoever, voeren met de Spido door oude en nieuwe havens langs de hypermoderne skyline. Om na een lunch in Hotel New York (het oude hoofdkantoor van de Holland-Amerikalijn) de hoogtepunten van 'Het Nieuwe Bouwen' te bewonderen in en buiten het informatiecentrum over de

Verzamelen voor het NS-station van Baarn voor een excursie naar Amsterdam

Kop van Zuid. Vervoer Baarn-Rotterdam v.v. per touringcar.

Lopikerwaard

In 2004 toerden we per auto door de Lopikerwaard. Bezochten er 's morgens in Haastrecht het stoomgemaal 'De Hooge Boezem', maakten een stadswandeling door en een bezoek aan het museum in IJsselstein. Vertrokken na de lunch naar Tull en 't Waal, waar we het driestuwencomplex in de Nederrijn en Lek bij Hagestein (1958) bezichtigden, waarna we in een gezellig café in de binnenhaven van Vreeswijk de activiteiten afsloten.

Amsterdam

In 2005 gingen we per bus naar

Amsterdam. Bezochten 's morgens het gerenoveerde theater Tuschinski. Daarna met de stadsbus naar IJburg, waar de lunch werd genoten en het informatie-centrum aldaar werd bezichtigd. Na een educatieve rondleiding over het eiland zijn we wat nieuwe woonvormen betreft weer helemaal bij de tijd. Per trein weer naar huis.

Kootwijk

In 2006 reden we met auto's naar Kootwijk voor een bezoek aan het voormalige radiostation Radio Kootwijk (al jaren buiten gebruik). Gidsen leidden ons rond door gebouw A, 'de kathedraal', bekend door zijn bijzondere architectuur (het eerste betonnen gebouw in Nederland) en haar radiogeschiedenis. We lunchten in Hoenderloo waarna een bezoek volgde aan het Jachtslot St. Hubertus in het Nationaal Park De Hoge Veluwe. Dit voormalige imposante woonhuis van de familie Kröller-Müller heeft de vorm van een hertenkop en werd in 1914 door H.P. Berlage ontworpen en in 1920 voltooid.

Hilversum

In 2007 brachten we per auto 's morgens een bezoek aan landhuis Trompenburg in 's Graveland. Een voor de vermaarde zeeheld Cornelis Tromp in 1680 gebouwd buitenverblijf. We lunchten in het Wapen van Amsterdam en reden in de middag naar het Mediapark in Hilversum om het kersverse Instituut voor Beeld en Geluid te bezichtigen (of beter 'ondergaan'). Een architectonisch

hoogstandje, waar in vijf verdiepingen onder en zeven etages boven de grond 'ons' cultureel-historisch erfgoed aan beeld en geluidsmateriaal ligt opgeslagen. Op ons verzoek werd een speciale rondleiding inclusief filmprogramma samengesteld.

Amsterdam

In 2008 stond 's morgens een rondleiding op het programma door de nieuwe (centrale) Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA), op het Oosterdokseiland. Geopend in 2007 en gebouwd door rijksbouwmeester Jo Coenen bevat dit fraaie gebouw de grootste en modernste bibliotheek van het land. We lunchten op het dakterras in restaurant La Place en tranden in de middag naar de Vijzelstraat waar we het gebouw 'De Bazel' bezochten, het voormalige hoofdkantoor van de Nederlandse Handels Maatschappij. Na verbouwing en restauratie is deze door architect De Bazel gebouwde bakstenen kolos in gebruik genomen als Amsterdams nieuwe stadsarchief.

De excursie voor dit jubileumjaar staat al weer in de steigers. Door een verruimd budget zal het mogelijk zijn een nog groter aantal leden en belangstellenden te laten deelnemen. Zoals gebruikelijk leest u hier in het juninummeer over.

Ten slotte: excursies organiseren is leuk werk. Als het aan ons ligt gaan we er nog jaren mee door.

Historische Kring Baerne

Postbus 326
3740 AH Baarn
tel. (035) 5430377
e-mail:
hist.kringbaerne@zonnet.nl
Internet:
www.home.zonnet.nl/
hist.kringbaerne

Ereleden

J.M. v.d. Brink-van Wijkvliet
H. Bronkhorst †
mr. C.C.M. Collard †
P.H. Kuijt-Smit

Voorzitter

T. Stein
Uytenbosch 22
3743 JD Baarn
tel. (035) 5420725

Algemeen Secretaris

J. Veldhuysen-Hogenaar
Pr.Hendriklaan 30
3743 KB Baarn
tel. (035) 5430479

Penningmeester

G.B. Roskamp-Nijenhuis
Spoorstraat 7
3743 EG Baarn
tel. (035) 5423483

Overige bestuursleden

A.F.N. Mascini
tel. (035) 5426102
P.H. Feitz
tel. (035) 5414794

Werkgroep Oudheidkamer

Vacature
tel. (tijdelijk) (035) 5430479

Werkgroep Oude Begraafplaats

M.M.D. Karssemeijer
tel. (035) 5417922

Werkgroep Archeologie

J.W.A.A. van der Laan
De Schoener 12
3742 HD Baarn
tel. (035) 5411656

Werkgroep Baerne

A. Twigt
Stationsweg 51
3743 EM Baarn
tel. (035) 5415314

Ledenadministratie

H.J. Kroon
Drakenburgerweg 27
3741 GK Baarn
tel. (035) 5413001

Redactie Baerne

F.J. Booy
C. Roodnat
A. Twigt
C.L. de Zwart

**Bezoekadres en bezoektijden
Oudheidkamer**

Hoofdstraat 1 Baarn.
Ingang via de bibliotheek, lift naar
jeugdbibliotheek. Op woensdagen
van 14.00 tot 16.00 uur en op
zaterdagen van 11.00 tot 13.00
uur. Voor informatie of een afspraak
kunt u tijdens openingsuren bellen
met (035) 5430377 of een e-mail
sturen: hist.kringbaerne@zonnet.nl

Contributie

Per adres: minimaal € 14,- per jaar
Historische Kring Baerne mag
zich sinds 1 januari 2008 van de
Belastingdienst tooien met het
predicaat ANBI, dat staat voor Al-
gemeen Nut Beogende Instelling.

Verzendkosten buiten Baarn

Bij betaling van de contributie
a.u.b. uw vrijwillige bijdrage in de
verzendkosten overmaken.
Postbankrek.nr.: 41.92.133
Losse verkoop *Baerne*: € 2,50
Verkrijgbaar bij:
Boekhandel Den Boer, Laanstraat 69,
Baarn en de VVV/ANWB, Brinkstraat
12, Baarn

E-mail redactie:

redactiebaerne@euronet.nl

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Het tijdschrift *Baerne* komt mede tot stand door BakkerBaarn